

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2015 m. vasario 27 d. *

Pagerbtas LLA vado Kazio Veverskio atminimas

Prie paminklo LLA iškūrėjui Kazui Veverskiui

Vasario 12 dieną Lietuvos laisvės armijos karių ir rėmėjų sąjunga, bendradarbiaudama su LK Kauno įgulos karininkų ramove, paminėjo Lietuvos laisvės armijos iškūrėjo ir vado brigados generolo Kazio Veverskio 70-ąsias žūties metines.

Vienas iš Lietuvos ginkluoto partizaninio pasipriešinimo pradininkų, Lietuvos laisvės armijos (LLA) iškūrėjas ir vadovas Kazys Veverskis gimė 1913 metų gruodžio 9 dieną Kauno apskrities Jurbarko rajono Kalvių kaimo ūkininkų Stasio ir Uršulės šeimoje, auginoje dešimt vaikų. Iš septynių brolių trys: Kazys, Pranas, Aleksas, savo likimus sujungė su Lietuvos laisvės armija. Trys seserys: Natalija, Domelė, Aldona, ir brolis Stasys jaunystės dienas praleido sovietų lageriuose. Bronius, Albinas ir septyniolikmetis Vytautas žuvo partizanaudami Jurbarko rajone.

Kai 1940 metais sovietinė armija ižengė į Lietuvą, o mūsų valstybę neteko savo kariuomenės ir nepriklausomybės, buvo kuriamos įvairios pasipriešinimo okupacijai organizacijos. Antrasis pasaulinis karas, trėmimai, grėsmė lietuvių tautos išlikimui paveikė ir Kazį Veverskį. Studijuodamas teisės mokslus Vilniaus universitete 1941-aisiais – vokiečių okupacijos metais – nusprenādė iškurti nesavanaudišką, dis-

ciplinuotą pasipriešinimo okupacijoms organizaciją – Lietuvos laisvės armiją (LLA). 1941 metų gruodžio 13 dieną dylikia jaunu karininkų, vadovaujam Kazio Veverskio, Gedimino pilyje priėmė priesaiką ir iškūrė šią organizaciją. Nuo pat iškūrimo dienos LLA buvo slapta politinė, karinė organizacija – Lietuvos kariuomenės teisių perėmėja, turinti tikslą ginkluoti būdu atkurti Lietuvos nepriklausomybę. Vėliau LLA tapo ginkluoto partizaninio karo pradininkė, palikusi ryškų pėdsaką lietuvių tautos rezistencijoje, padėjusi pagrindus 1949 metų vasario 16-ają iškurtam Lietuvos laisvės kovos sąjūdžiui (LLKS). I LLKS tarybos prezidiumą buvo išrinkti keturi Lietuvos laisvės armijos kariai. LLKS tarybos prezidiumo pirmininkas Jonas Žemaitis-Vytautas priesaiką Lietuvos laisvės armijoje buvo priėmęs 1945 metų balandžio 23 dieną.

Kazys Veverskis, veždamas į Kauną pogrindžio spaudą, žuvo nuo okupanto tarnų 1944 metų gruodžio 28 dieną prie Nevėžio tilto, ties Raudondvariu.

Lietuvos laisvės armijos iškūrėjo ir vado, brigados generolo Vyčio Kryžiaus ordino kavalierius Kazio Veverskio atminimas įamžintas:

1994 metais žūties vietoje, kairiajame Nevėžio upės šlaite, buvo pastatytas ažuolinis

koplytstulpis.

2006 metais Panemunėje jovardu pavadinta nauja gatvė, Kazio Veverskio vardu ir viena iš Veliuonos gatvių, netoli Veliuonos mokyklos pastatytas paminklinis akmuo.

2011 metų gegužės 15 dienos Lietuvos Vyriausybės ntarimu Raudondvario tiltui per Nevėžio upę suteiktas Kazio Veverskio vardas.

2014 metų gegužės 16 dieną Lietuvos kariuomenės mokyklos brigados generolo Kazio Veverskio poligone iškilmingai atidengta lenta, skirta Lietuvos laisvės armijos iškūrėjui atminti.

2014 metų spalio 30 dieną Kauno rajono savivaldybės iniciatyva ties buvusiu senuoju tiltu per Nevėžio upę, žūties vietoje, iškilo juodo metalo kalaivo formos su virš jo kylandžiai laisvės Paukštė paminklas.

Džiugu, kad po pussimčio metų tylėjimo, mes galime pagerbti savo tautos didvyrius.

2015 metų vasario 12-osios ryta prie Kauno rajono savivaldybės pastatyto paminklo Lietuvos laisvės armijos iškūrėjo ir vado brigados generolo Kazio Veverskio žūties vietoje minėjimo dalyviai susirinko pagerbti savo tautos didvyri. Pagerbti buvusio kraštiečio atvyko LPKTS Jurbarko filialo nariai ir Jurbarko Petro Paulaičio šaulių 1-osios kuopos atstovai, vadovaujami atsargos majoro Algirdo Genio, LPKTS Šilalės filialo pirmininkė Teresė Ūksienė, LPKTS valdybos narė Loreta Kalnikaitė ir Antanas Rašinskas, Palangos šaulių 6-osios kuopos atstovai su LLA sąjungos nariu, kuopos šauliu, Žemaičių apygardos vado sūnumi Algirdu Montvydu, LKKSS Plungės skyriaus pirmininkas Romas Petrikas su sąjungos nariais, Kauno rajono savivaldybės vicemeras Petras Mikelionis, kapitonas Kestutis Čekavičius su Lietuvos kariuomenės mokyklos atstovais.

(keliamas i 6 psl.)

Prie paminklo Pranui Dovydaičiui

Valstybės atkūrimo dieną viisa Lietuva pasipuošė Trispalvėmis. Gražiausia Tėvynės šventė skambėjo dainomis, šokių pyrimis, galingu žmonių pagerbimu.

Vasario 16-osios popietę skverelyje tarp Kazlų Rūdos pagrindinės mokyklos ir Kazio Griniaus gimnazijos rinkosi buvę Kazlų Rūdos treminiai, politiniai kaliniai, šauliai, patriotiškai nusiteikusi miestelio bendruomenė, svečiai, renginio puošmena – tautiniai draubžiai apsirengę Kultūros centro dainininkai. Atvyko ir Kazlų Rūdos meras Vytautas Kanėvičius, savivaldybės, ištaigų atstovai, jaunieji skautai ir jų vadovė Audronė Juraitė. Jaunimas iš abiejų miesto mokyklų laikė vėliavas ir vėliavėles su tautine simbolika.

Šventėje dalyvavo P. Dovydaičio giminės, atstovai iš signataro giminės Runkių kaimo, paminklo ir aplinkos sutvarkymo projekto autorius, skulptorius Zigmantas Buterlevičius. Buvo perskaitytas profesorės Aldonos Vasiliauskienės sveikinimas ir padėka statytojams.

Proga susirinkti buvo neeilinė ir tikrai išskirtinė: tądien buvo atidengtas ir pašventintas paminklas žymiam tarpukario patriotui, daugybės reikalingiausiu Lietuvai leidinių steigėjui ir leidėjui, pirmosios lietuviškos gimnazijos direktoriui, Lietuvos Tarybos nariui, 1918 metų vasario 16-osios Lietuvos Neprisklausomybės Akto signatarui, ūkininkui, Sibiro kankiniui akademikui Pranui Dovydaičiui.

Idėja įamžinti jo atminimą – pastatyti paminklą kilo prieš devynerius metus, 120-ųjų giminimo metinių proga. 1886 metais Pranas Dovydaitis gimė Runkių kaime, tarp Kazlų Rūdos ir Višakio Rūdos, 1942 metais sušaudytas Sverdlovsko. P. Dovydaičio gyvenimą profesorė Aldona Vasiliauskienė apraše knygoje „Akmenuotas patrioto kelias“. Išnagrinėjusi Lietuvos ypatingajame archyve saugomą P. Dovydaičio baudžiamą bylą, sekimo ir kalnio asmens bylas, ji pateikė šio garbingo žmogaus paveikslą.

(keliamas i 6 psl.)

Dėmesio!

Kovo 28 d. (šeštadienį) 10.30 val. Kauno įgulos karininkų ramovės salėje (A. Mickevičiaus g. 19) įvyks Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos XXII suvažiavimas. Delegatų registracija nuo 10 val.

LPKTS valdybos ir tarybos posėdžiuose

Valdybos posėdys

Vasario 21 dieną Lietuvos politinių kalinių ir tremtininių sajungos buveinėje įvyko LPKTS valdybos posėdis. Valdybos pirmininkė R. Duobaitė-Bumbulienė pateikė informaciją apie valdybos darbą. Ji pasakojo gavusi informacijos, kad LPKTB suvažiavime buvo kalbama netiesa apie LPKTS veiklą ir jos vadovus.

Valdyba pritarė siūlymui filialams, nepervedusiems 10 procentų surinkto nario mokesčio, nepervesti gautos 2 procentų gyventojų pajamų mokesčio paramos.

Aptartai Finansų komiteto siūlymai dėl LPKTS darbuotojų atlyginimų ir darbo laiko, po ilgų diskusijų komiteto siūlymai pakoreguoti ir patvirtinti.

Valdyba tarësi i dėl Kauno Rezistencijos ir tremties muziejaus. Nutarta muziejaus klausimą spręsti kompleksiškai, bet galutinis sprendimas atidëtas.

Aptartai organizacinių LPKTS suvažiavimo reikalai.

Valdybos naré Loreta Kalnikaitė patikslino žygio „Partizanų takais“ datą – jis įvyks birželio 6 dieną.

Tarybos posėdys

Tą pačią dieną LPKTS salėje buvo surengtas ir tarybos posėdis. Sugiedojus Lietuvos himnā, LPKTS tarybos pirmininkas Petras Musteikis parakvietė tylos minute pagerbtį kovotojų, žuvusių už Ukrainos laisvę, atminimą.

LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas papasakojo apie susitikimą su TS-LKD pirmininku Andriumi Kubiliumi, kuriame susitarta dėl abipusio bendradarbiavimo. Apie bendradarbiavimą kalbëta ir su europarlamentaru Gabrieлиumi Landsbergiu, kuris pažadėjo LPKTS nariams surengti išvyką į Europos Parlamentą.

LPKTS pirmininkas informavo, kad šią vasarą Vilniuje bus surengta konferencija tarptautinio tribunolo „Vilnius-2000“ 15 metų sukaktiai paminëti, LPKTS joje aktyviai dalyvaus, konferencija bus tiešiagiai transliuojama internetu, o pranešimų tezës išleistos atskiru leidiniu.

G. Rutkauskas papasakojo praëjusį šeštadienį dalyvavęs Tauragës rezistencijos ir tremties muziejaus atidaryme ir padékojo filialo vadovui ir nariams už pastangas ir puikų rezultatą.

LPKTS 2-ojo laipsnio žymuo „Už nuopelnus Lietuvai“ buvo iðteiktas Stanislovui Bartuliui – savo lëšomis išleidusiam ir mokykloms dovanojusiam knygas „Naujausią laiką Lietuvos istorija“ bei „Kova už laisvę“.

Seimo naré Vincè Vaidevutė Margevičienė apgailestavo, kad atkûrus neprieklausomybę nebuvu priimtas desovietizacijos įstatymas, ir ragino nesusivilioti saldžiais pažadais ir neapsigauti. Jis pasakojo, kad Seime Ukrainos ambasada paminklo Maidano metines ir paragbė „Dangiškają šimtinę“ – žuvusius Ukrainos laisvés gynëjus. V. V. Margevičienė dar kartą padékojo visiems aukojusiesiems, už kurių paaukotas lëšas buvo nupirktos ir Ukrainos vaikams nuvežtos mokyklinės prekës, ir pakvieté vél rinkti aukas pinigais ir drabužiais nuo karos nukentëjusiems ir namų netekusiems Ukrainos žmonëms.

Seimo naré pasidžiaugė „Tremtinio“ iniciatyva – pasitinkant 1918-ųjų vasario 16-osios šimtmetį publikuoti straipsnius apie Valstybës atkûrimo Akto ir LLKS tarybos Deklaracijos signatarus.

LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė apžvelgë valdybos darbą. Ji papasakojo apie sëkmingai iš-

nuomotas LPKTS patalpas, džiaugësi 2014 metų pabaigoje sulaukta parama.

Išleistos dvi knygos: S. Janmekio „Traukinys rieda į amžinastį“ ir D. Juodžio bei S. Abramavičiaus „Jonas Misiūnas – Žalias Velnias“. Taip pat vyksta A. Cimbolaičio dokumentinio filmo „Žaibas – Dzükijos legenda“ pristatymai. Valdybos pirmininkė pasidalijo geraja patirtimi rengiant patriotinio kino popietes ir ragino panašias popietes organizuoti filialuose.

Tarybos pirmininkas P. Musteikis pateikė LPKTS filialų veiklos analizę. Pagal filialų pateiktus duomenis, gausias narių – Kauno filialas, toliau rikiuojaši Klaipédos PKTS, Panevëžio, Šiaulių, Šilutės, Varėnos, Radviliškio, Anykščių, Jonavos, Šilalės, Biržų, Utenos, Rokiškio filialai. Mažiausiai narių – Zarasų, Lazdijų, Vilkijos, Lentvario ir Dusetų filialuose. Gaila, kad Raseinių filialas nepateikė jokių duomenų.

P. Musteikis kalbëjo dėl LPKTS narių stojamųjų įnašų ir nario mokesčio mokėjimo tvarkos. Jis pabrëžė, kad nario mokesčių organizacijos nariai privalo mokëti.

Atsakingoji sekretorė Ona Tamošaitienė priminė, kad LPKTS ataskaitinis suvažiavimas įvyks kovo 28 dieną 10.30 valandą Kauno įgulos karininkų ramovėje (A. Mickevičiaus g. 19). Aptarta darbotvarkė, delegatų kvotos.

Sąskrydžio „Su Lietuva širdy“ scenarijus autorius ir režisierius Vilius Kaminskas papasakojo apie pasiruošimą jubiliejiniams renginiui. Jis žadėjo labiau atsižvelgti į žmonių poreikius, šventës neužtęsti iki vélalus vakaro, riboti politikų kalbas ir parengti gražią šventinę programą. Valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bum-

„Dangiškosios šimtinës“ atminimui

bet ir pasauli. „Ukraina siekë taikos vykdyma Minsko susitikimo sprendimus, tačiau Rusija tlesia agresiją prieš Ukrainą. Daugelį metų Europos Sąjunga manė, kad Rusija vystosi demokratijos linkme ir net karas Gružijoje nepriverëtė mastyti kitaip.“

Ukrainos ambasadorius padékojo ES, JAV ir ropač Lietuvai ir jos žmonëms – visuomeninkams, valstybës vadovams ir Prezidente Daliai Grybauskaitei – padedantiems Ukrainai.

Taip pat Ukrainos ambasadorius įteikė padéką Blue/Yellow tarptautinës paramos organizacijos vadovui Jonui

Ohmanui už pagalbą karos alianmai šaliai. Jonas Ohmanas dökodamas saké, kad tès pradétus darbus, toliau teiks pagalbą Ukrainai ir šiuo metu organizuoja naują akciją „Algirdo akys“.

Ukrainiečių dvasininkai kartu su renginio dalyviais meldësi už Maidano „Dangiškosios šimtinës“ Amžinają ramybę, po to iškilmingai sugiedojø Ukrainos himnā. Ukrainianiečių etnoroko grupė „TaRūta“ apmästymams nuteikë „Dangiškosios šimtinës“ atminimui skirtą kompoziciją.

Parengë Lina JURGELAITIENĖ

LPKTS 2-ojo laipsnio žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“ apdovanotas Stanislovas Bartulis

bulienė saké, kad bus išleistas proginis lankstinukas ir jubiliejinis ženklelis.

LPKTS pirmininkas G. Rutkauskas paragino filialus informaciją apie savo veiklą skelbtį savaitraštyje „Tremtinys“. Seimo naré V. V. Margevičienė saké, kad „Tremtinys“ – tai mūsų sajungos veidas, LPKTS tarybos narys Zigmantas Tamkauskas gyrë laikraštį už kryptį ir kokybę, Jonavos filialo pirmininkė Veronika Gabužienė pastebëjo, kad tai yra vienas vertingiausiu laikraščiu.

Aptarta LPKTS komitetų veikla. Istorinës atminties komiteto pirmininkas Gintautas Kazlauskas apgailestavo, kad į komitetų posėdžius nesusirenka nariai, bet džiaugësi, kad Seimas priëmë įstatymą, įpareigojant LGGRTC priglausti rezistencijos ir tremties muziejus. Jis paprašë filialų pasidomëti ir sajungai pateikti duomenis iš savo rajonų apie rezistencijos ir tremties muziejų ar ekspozicijų bûklę, nes Šiauliouose ir Vilkaviškyje šių ekspozicijų jau nebeliko.

Komitetu veiklą aptarë Finansų komiteto pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė ir Organizacinių komiteto – Ona Tamošaitienė.

Remiame tik TS-LKD kandidatus

Lietuvos žiniasklaidoje pasirodžius informacijai, kad Lietuvos politinių kalinių ir tremtininių sajunga savivaldybių tarybų ir merų rinkimuose remia kai kuriuos ne TS-LKD kandidatus, pabrëžiame, kad LPKTS nera priëmusi sprendimo savivaldybių tarybų rinkimuose remti jokių kitų partijų, išskyrus TS-LKD, kandidatus, kuriuos visuomet palaikome.

Taip pat pažymime, kad politinës reklamos skelbime, išspaustintame Varėnos rajono laikraštyje „Merkio kraštas“ (2015 m. vasario 13

LPKTS Tauragës filialo pirmininkas Antanas Stankus papasakojo apie Tauragëje įsteigtą rezistencijos ir tremties muziejų: suremontuotos patalpos, įrengta ekspozicija, dar planuojama sutvarkyti rūsi, tame įrengti KGB karceri ir edukacinę klasę.

Valdybos naré Loreta Kalnikaitė priminė, kad pagrindinis šios savaitës darbas – laimeti savivaldybių rinkimus. Ji kvietë būti sąmoningiemis ir neremti „raudonųjų“ partijų, kad ir ką jos žadëtu. L. Kalnikaitė kélé pasipriešinimo istorijos dëstymo mokyklose problemą, nes mokiniai nežino rezistencijos istorijos.

Edvardas Strončikas atkreipé dëmesį, kad rinkimuose bûtina ne tik balsuoti už partiją, bet ir reitinguoti asmenis ir palinkéjo sëkmës.

Seimo narys prof. Arimantas Dumčius pasiūlė bûsimo suvažiavimo rezoliucijos temą. LPKTS Vilkaviškio filialo pirmininkė Dalija Karkienė siûlë reikalauti iš valdžios vykdyti mūsų priimtas rezoliucijas ir ragino būti ryžtingiems.

Posédžio pabaigoje pasveikinti jubiliejinius gimtadienius šventę LPKTS tarybos nariai.

Jolita NAVICKIENĖ

**LPKTS pirmininkas
Gvidas Rutkauskas,
LPKTS valdybos
pirmininkė Rasa
Duobaitė-Bumbulienė**

Ivykiai, komentarai

Savivaldos rinkimai – proga atnaujinti valdžią

Kovo 1-oji – savivaldybių tarybų rinkimai. Šešiasdešimtyje Lietuvos savivaldybių bus renkama nauja valdžia. Rinkimuose dalyvauja 83 politiniai ar visuomeniniai dariniai. Kai kurie iš jų – seniai žinomi, kai kurie – neregėti, negirdėti.

Valdžia – reali ar simbolinė?

Savivaldos tarybų rinkimai ne mažiau svarbūs nei Seimo – savivaldybės valdžia tai tiesioginė valdžia, esanti arčiausiai žmonių, sprendžianti jų problemas ir visokius reikalus. Deja, šiandien daug kursavalybės tarybos atlieka tik simbolinę funkciją – jos klasinai patvirtina nutarimus, kuriuos priima administracija ar kita reali „valdančioji dauguma“, dažnai nieko bendra neturinti su politiniais įsitikinimais. Arba meras yra visagalivienvaldis rajonos savivaldybės šeimininkas...

Sie rinkimai ypatingi tuo, kad pirmą kartą vyks tiesioginiai merų rinkimai, tai yra kas bus savivaldybės meras, nuspės rinkėjai, o ne rinkimus laimėjusi partija ar jų koalicija. Vyko nemažai ginčų, ar tiesioginiai mero rinkimai pasiteisins: pavyzdžiu, ar nenutiks taip, kad nesaistomas atsakomybės su partija meras galės paprasčiausiai savivaliauti ir nebus kam atsakyti už jo ne-

kompetenciją, arba neturėdamas tarybos narių palaikymo, negalės priimti sprendimų. Juk tikrovėje „nepriklausomas meras“ vargu ar įmanomas?

Valdančiuose postuose – „savi“

Per kiekvienus rinkimus valdančiosios partijos stengiasi išsaugoti savo pozicijas, negana to, prie jų šlejiasi norintys būti „arčiau valdžios“. Netgi tokia „nerašyta taisyklė“ atsirado – kokia partija valdo ralon, tokie partiniai būna ir biudžetinių ištaigų vadovai, seniūnai ir kiti. Ypač tuo pasižymi socialdemokratai, kurie, tiesą sakant, niekada ir nebuvę pasitraukę iš valdžios Lietuvos provincijose (tik jų partija anuomet kitaip vadinosi – TSKP). Sklando gandai, kad iš šios partijos vadovybės gautas nurodymas biudžetinių ištaigų vadovais skirti tik socialdemokratų partijos narius (kalbama apie savivaldybes, kuriose socialdemokratai yra valdantieji). O jei poste kitos partijos žmogus – pakeisti jį. Ne nuostabu, kad pasižūrėję į kandidatų sąrašus juose ir išvysime pavardes žmonių, vadovaujančių švietimo ištaigoms, kultūros, sveikatos priežiūros centram ir panašioms kitoms ištaigoms.

Kandidatų sąrašai margi kaip rudens miškas – anokia rokštū tarptautinei bendruomenei tapo rusiškų separatis tūkstančiai jau pasirašius susitarimą – jie užėmė Debaltėvą, kurią ukrainiečiai gynė kaip įmokydam, nes tai svarbus strateginis transporto mazgas, jungiantis Donecką ir Luhanską. Deja, jėgos buvo nelygios. Štai kam reikėjo kelių „pereinamojo laikotarpio“ dienų! Ir šiandieninai ivykiai prie Mariupolio verčia tikėti šia liūdna prielaida – paliaubos Kremliai reikalingos tik tam, kad pergruotuoj pajėgas ir išvengtu kovos keblumų esant pavasario polaidžiui.

Dar labiau suklusti verčia rusų separatistų kalbos – štai Luhansko grupuotės vadeiva Aleksandras Zacharčenka pareiškė, jog jam žinoma data, kada... ukrainiečių pajėgos atnaujins kovos veiksmus. Jo teiginiu, „Ukraina telkia karinę techniką konflikto zonoje, perkeldama ją iš Charkovo ir Dnepropetrovsko, ir gali atnaujinti kovos veiksmus kovo gale – balandžio pradžioje. Man atrodo, bus provokacija“. Tokius Kremliaus statytinio žodžius galima suprasti

čia paslaptis, kad tarp partijų siūlomų kandidatų apstū atsiktinių žmonių, iutrauktų vienam, kad sąrašas atrodytų įspūdingai. Deja, neįsivaizduojama, kokį įspūdį gali padaryti kandidatai, šalia kurių pavardės puikuojasi įrašas apie tai turėtus nemalonumus su teisėsauga? Arba atviru sukčiavimu (kitaip nepavadinsi) dvelkia sąrašo esantys seniūnai – juk seniūno darbas nesuderinamas su tarybos nario mandatu, o tikėtis, kad išrinktas iš savivaldybės tarybą seniūnas atsisakys savo pareigų (provincijos mastu gerai apmokamo ir dar prestižinio darbo) gali tik didžiai naivus žmogus. Vadinasi, tai sąmoningai pasirinkta taktika, kaip apgauti mažiau išprususius rinkėjus.

Ir teisti, ir keisti

Keistų dalykų aptiksime pavidomėjė ir kandidatais į mero postą – bus juose ir teistų, ir... keistų. Štai Kaišiadoryse į mero kėdę taikosi žmogus, kuris neprisipažino apie savo bendradarbiavimą su KGB, nors turėjo galimybę prisipažinti specialiai tarnybai ir taip išvengti paviešinimo apie bendradarbiavimą. Ypač atgrastai, kad jis dar ilgai bendradarbiavo su KGB ir po 1990 metų kovo 11 dieną, kai jau buvo su-

sikūrusios ir veikė nepriklausomos Lietuvos Respublikos ir Kaišiadorių rajono savivaldybės institucijos.

Keista matyti partijų sąrašuose Lietuvos laisvės sąjungą. Nuo seno tas pavadinimas asocijuojasi su vienu skandalingu žmogumi, kurį kažkodėl daug kas vadina „politiku“ (tarsi tam, kad būtum politiku, užtenka pasivadinti „ubagų karaliumi“, dirbtį taksistu ir keikties). Tačiau šikart tai nebe Šustausko partija – tai Artūro Zuoko partija, perėmusi pavadinimą (tikėkimi, tik ne įvaizdi ir principus). Partijos kandidatas A. Zuokas buvo teistas.

„Keistas kandidatas“ – tai Mindaugas Filipavičius, besitaikantis į Kaišiadorių mero postą – jis nebaigė vidurinės, nevedės (bet turi 4 vaikus), darbovieta nenurodyta, pomėgiai – pirtys... Bet tai dar ne viskas – šis keistuolis bandė laimę praėjusiuose prezidento rinkimuose, tačiau vietoj savęs stūmė kažkokį bedarbį, mat pats neatitiko amžiaus cenzo. Darbar jis deklaruoją neturtą, tačiau kažkas paskolino 40 tūkstančių. Ir sumokėjo būtiną užstatą... Idomu, kas? Ir kam reikia tokio pokštininko? Ar ne tam, kad pirštų minti, jog valdžia – tai „durnių laivas“, kuriuo plaukti gali bet kuris? Suti-

kite – sugalvoti elektroninio pašto adresą prezidento@prezidento.lt irgi reikėjo racijos, kuria „pretendentas“ ne itin pasižymi. Tad kieno tai projektas?

Jei ne pro duris, tai – pro langą

Pastebėtas masinis persiregistravimas į kitas rinkimų apygardas. Šio įstatymu nedraudžiamo veiksmo tikslas aiškus, kaip diena – surinkti patikimus rinkėjus konkretioje apygardoje ir laimeti. Tai nesąžiningas, nedoras būdas patekti į valdžią, bet kas galėjo pagalvoti, kad politiniai sukčiai ras tokią spragą? Tiesą sakant, tai nėra naujas „metodas“ – per kažkuo rinkimus kartą jau buvo apsižiūrėta, kad vienu adresu prisiregistravę šimtai žmonių... Prezidentė Dalia Grybauskaitė jau pasiūlė ieškoti būdų, kaip užkirsti kelią tokiams sukčiavimui.

Taigi savivaldybių tarybų rinkimai, kaip sako sportininkai, – finišo tiesiojoje. Svarbiausia, kad juose dalyvautų rinkėjai, mat dažnai tenka išgirsti ir „nuomonę“, kad, nėra prasmės eiti balsuoti, nes niekas nesikeis, visi jie vienodi. Ką gi – yra ir toks būdas išlikti valdžioje: skleisti gandus, kad niekas vis tiek nesikeis. Bet juk tai – netiesa!

Gintaras MARKEVIČIUS

Rusijos ambicijos – hegemonija visoje Europoje, o ne taika

Sulaikęs kvėpavimą pasaulis laukė, kuo baigsis taikos derybos Minske, kur susitiko Vokietijos, Prancūzijos, Ukrainos ir Rusijos vadovai, atvyko ir rusiškų separatistų Rytų Ukrainoje, atstovai. Per naktį vykusiose derybose sutarta nuostraukti ugnį, atitraukti sunkiąją ginkluotę. Viskas, kas buvo sutarta, davė galybę peno politologams, politikams, kariams ir, be abejo, pasaulio įvykiams neabejingiems piliečiams. Vienas dalykas, dėl ko sutaria visi, tai abejotinos derybų rezultatų perspektyvos.

Bloga taika – vis tiek taika

Porošenkai vis dėlto reikėjo atokvėpio, todėl jis rinkosi nors ir blogą, bet – taiką. Neverta aptarinėti Rusijos padidintuotų sąlygų, su kuriomis turėjo sutikti Ukraina, tačiau vargu ar atsirado bent vienas nauvas žmogus, tikintis, kad prasidejo kelias į taiką šiame Europos pakraštyje. Didesnė tikimybė, kad Rusija sutiko „derėtis“ tik siekdama išvengti naujų ekonominių ES ir JAV sankcijų ir laimėti laiko ruošiant sekantį Ukrainos užkaravimo etapą. Eiliniu akib-

vienareikšmiai – jis ruošia dirvą būsimam naujam Ukrainos teritorijos puolimui. Tam reikalingi ir nuolatiniai Mariupolio krypties apšaudymai, ir teroristiniai aktai Odesoje, Charkove.

Ar Kremlis ryšis eiti toliau, dabar priklausys nuo tarptautinių pastangų, iš kurių veiksmingiausia būtų sprendimas tiekti ukrainiečiams šiuolaikišką ginkluotę, nes kovų metu paaiškėjo, jog Rusija savo separatistus aprūpina naujausia technika (tai, beje, tikslinges veiksmas – kovos sąlygomis išbandomas jos patikimumas ir efektyvumas). Deja, vieningos tarimo šiuoklausimu tarp Vakarų šalių nėra, o JAV prezidentas B. Obama, pasak vieno aštrialežuvio politologo, į Rusiją „žvelgia balandžio žvilgsniu“.

Ukrainos prezidentas P. Porošenka pareiškė, jog laikytis paliaubų susitarimų priversyt tarptautinių taikdarių pajėgos, dislokuotos konflikto zonoje. Be abejo, tam pasipriešino ir rusų separatistai, ir Kremlis – Rusijos Federacijos tarybos pirmininkė Valentina Matvienko tam ir „priežastį“ sugalvojo: atseit, toks

Porošenkos pareiškimas rodo, jog Ukraina nepajėgi garantuoti Minsko susitarimo sprendimų realizavimo... Klausaisi tokį ciniškų išvedžiojimų ir nesuprantį – tie putinistai tikrai tokie sukti ar mąsto atbulai?

Praleido progą patylėti

Visi suprantame – šiandien Ukraina kovoja ir už mūsų ateitį. Be abejo, tai supranta ir Putino šalininkai, todėl visas būdais stengiasi tai paneigt. Pasaulis tiesiog užverstas Kremliaus propaganda. Kažkas iš mūsų politikų taikliai pastebėjo – mes patys nesusitvarkom su Rusijos propaganda, o norime, kad Vakarai jai nepasiduotų.

Neseniai Didžiosios Britanijos gynybos ministras Maiklas Felounas pareiškė, kad Rusija kelia realią grėsmę Baltijos šalims, kuriose bandys panaudoti Ukrainos scenarijų, taigi NATO turi būti pasirengusi atremti agresiją. „Times“ ir „Daily Telegraph“ išspaustintuose komentaruose jis teigia, kad Rusijos prezidentas V. Putinas gali pradėti specialią kampaniją, kurios tikslas būtų situacijos Estijos, Latvijos ir Lietuvos valstybėse destabilizacija.

Sutikite: jeigu Didžiosios Britanijos gynybos ministras taip kalba – jis turi tam pagrindo. Deja, mūsų premjeras Algirdas Butkevičius pareiškė, kad „tokiomis kalbomis nėra pagrindo“, o jei ir yra kokia informacija, tai jam ji nežinoma. Spėkite, kam naudingas mūsų premjero pasisakymo rezultatas? Teisingai – labai naudingas Rusijai, nes dar nespėjo nutilti A. Butkevičiaus žodžių aiadas, o Rusijos propaganda jau triūbijo, jog „Lietuvos premjeras nelaiko Rusijos grėsme Baltijos šalims“, kad apie tai anksčiau yra kalbėjės ir Latvijos gynybos ministras Raimonds Vejonis, kuris irgi nelaikė Rusijos grėsme savo šalį. Žodžiu, Vakarams nėra jokio pagrindo rūpintis Baltijos šalių saugumu, kadangi joms niekas negresia... Idomu,

ar padaugėjo lengvatikų po tokio Kremliaus pareiškimo? Jei taip, tai būtų idomu išgirsti, ką jie mano apie Kremliaus ideologo A. Dugino ir „ruporo“ V. Žirinovskio išsakytas nuostatas, kad tokią valstybę kaip Baltijos šalys ir Lenkija neturi likti žemėlapiuose? **Gintaras MARKEVIČIUS**

Sveikiname

Garbingo 85-ojo jubiliejaus proga sveikiname Juliją AUKSORAITIENĘ – buvusią Irkutsko srities Bodaibo rajono tremtinę, ilgametę LPKTS darbuotoją ir Kauno filialo narę.

Nuoširdžiai linkime stiprios sveikatos, laimingų ilgiausią metų, Aukščiausiojo palaimos.

**LPKTS valdyba,
LPKTS Kauno filialas,
„Tremtinio“ redakcija**

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname ilgametį LPKTS Kauno filialo narį Arimantą DRAGŪNEVIČIŪ.

Linkime stiprios sveikatos, sėkmės, Dievo palaimos ir daug gražių gyvenimo metų.

LPKTS Kauno filialas

Sveikiname garbingo 80-ojo jubiliejaus proga Čeremchovo šachtos 5bis tremtinį **Kazimierą BUŽERĮ**. Stiprios sveikatos, dviados ramybės ir ilgų laimingų metų linki žmonai, vaikai, vaikaičiai,

LPKTS Pasvalio filialas

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname 1941-ųjų tremtinę, ilgametę LPKTS Šiaulių filialo „Saulės“ poskyrio pirmininkę **Genovaitę LENGENYTY-ELCIENĘ**. Linkime stiprios sveikatos ir Marijos globos.

**LPKTS Šiaulių filialo taryba,
„Saulės“ poskyris**

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga sveikiname **Algį VALIULI** – buvusį tremtinį, aktyvų LPKTS Biržų filialo tarybos narį. Linkime geros sveikatos, stiprybės bei Dievo palaimos.

LPKTS Biržų filialas

Nuoširdžiai sveikiname ištikimus LPKTS narius, sulaukusius garbingo jubiliejaus:

90-ojo – Oną SLIESORAITIENĘ ir Albertą GURSKĮ,

80-ojo – Emiliją GUDAITĘ,

75-ojo – Redą TOTORIENĘ,

70-ojo – Veroniką JALOVECKIENĘ ir Margaritą Ni-

jolę ZUBIENĘ,

65-ojo – Oną MUŽIENĘ,

60-ojo – Viktorą STRIKAITĮ.

LPKTS Panevėžio filialas

Jubiliejinio gimtadienio proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Rokiškio filialo narius, gimusių vasario mėnesį:

65-ojo – Vidą IGAUNYTĘ-TERIKIENĘ ir Valerijų TE-

TEREVĄ,

60-ojo – Jurijų LAPANĄ.

Linkime laimės, stiprios sveikatos ir Aukščiausiojo palaimos.

LPKTS Rokiškio filialas

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumerata priimama bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį. Prenumeratos indeksas 0117. Kaina: **1 mėn. – 2,36 Eur (8,16 Lt),
3 mėn. – 7,09 Eur (24,48 Lt).**

Naujos knygos

Jūs man – vieninteliai, kaip ir aš jums – vienintelė

Mintys perskaicius S. Abromavičiaus ir D. Juodžio knygą „Jonas Misiūnas-Žalias Velnias“

Vytautas Kavolis „Sąmoningumo trajektorijoje“ žvelgdamas į individualių išgyvenimų prasiveržimus už individu alias patirties ribų, kada išgyvenimai bendri, veikiantys istorijoje, teigia, kad lietuvių tauta per savo tūkstantmetę istoriją giliausiai suvokė, kas yra kancios ir laisvės universalumas.

Greta šio teiginio pabrėžta dar viena mintis: į triuškinančią žmogiškumą istoriją galime atsakyti vien galingu bendru mu, vieningumu. Ir gilia likimine atmintimi.

Neseniai pasirodžiusioje Stanislovo Abromavičiaus ir Dariaus Juodžio knygoje „Jonas Misiūnas-Žalias Velnias“ šios V. Kavolio mintys patvirtinamos Lietuvos partizanų karo prieš sovietinę okupaciją istorija, ypač ta dalimi, kurioje rašoma apie Didžiosios Kovos apygardą (DKA), vaduojamą legendinio vado Jono Misiūno-Žalio Velnio.

Stanislovas Abromavičius kaip rašytojas Lietuvos partizanų karo istorijai paskyrė didelę ir reikšmingą savo kūrybiniu darbo dalį. Žalio Velnio asmenybė ji domino ne vieną dešimtmetį. Ankstyvesni leidiniai („Žalio Velnio takais“, „Didžioji Kova“, „Didžiosios Kovos apygardos partizanai“, „Du Aleksandro Zapkaus gyvenimai“, „Vieno gyvenimo istorija“), regis, buvo prologas dabartinei knygai, kurioje su telkta gausi medžiaga iš Lietuvos ypatingojo archyvo dokumentų, istoriko Kęstučio Kasparo darbo „Lietuvos karas“, Romo Kauniečio „Aukštaitijos partizanų prisiminimai“, žurnalo „Genocidas ir rezistencija“, istorinio žurnalо „Laisvės kovų archyvas“ ir kitų šaltinių.

Antrasis autorius yra Istorijos instituto doktorantas, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro vyr. specialistas Darius Juodis, naršantis Ypatingojo archyvo fondus.

Labai svarbus šioje knygoje skyrius „Amžininkų atsiminimai“. Jis kaičiai girdibalsąliudininkų, kurių pasakojimai šiandieninei kartai jau yra Lietuvos istorijos dalis. Tuo tarpu mūsų kartos kiekvieną atsivérimą dar gali priimti kaip savo gyvenimo dramatišką erdvę, kurioje dabartis nenustumama į praeitį.

Per šioje knygoje esančią faktų tankmę iškyla Didžiosios Kovos apygardos partizanų kova ir ryžtas aukotis už tautos būvį, išeikiant pragariškai sovietinę naikinimo, klasitos, žiaurumo, nužmoginimo

sistemą, nesuklumpant net tada, kada ryškėja dramatiškiausia realybė, kurioje mirties glūdi daugiau negu gyvenimo. Be to, vis šiurpiau didėjanti kančios ir beviltiškumo pragarmė žūtbūtinai stengiasi atimti priesaika visa esatimi patvirtintą pareigos šventumą.

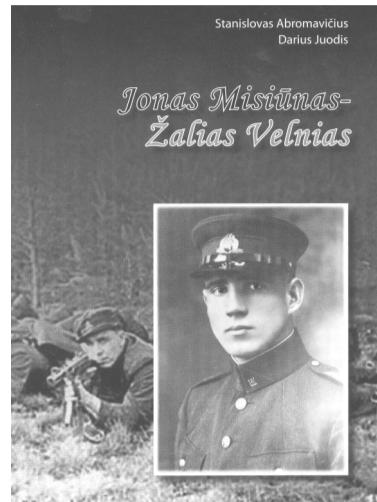
Skaitytojas, sekdamas knygoje atskleidžiamų faktų tankmę, bus sustabdytas prie Didžiosios Kovos apygardos pradžios ir tragiskos pabaigos, partizanų telkimo ir veiklos struktūrų, apie Žalią Velną vis tankiau rezgamo NKVD informatorių, agentų, smogikų, žydymo įvaivrovių kursus baigusių specialiosiose mokyklose žmogžudžių tinklo, Žalio Velnio užrašų (lankydamas DKA dalinius, bunkerius, partizanų ryšininkus, jis su ginkluote nešdavosi ir rašomają mašinėlę), laiškų moterims, jaunimui, vadiniams sovietiniams aktyvistams, kuriais priminė pareigą prisištėti prie šventos ir garbingos kovos už mūsų tautos ir žmonijos laisvę. Bent kantriu gyvenimu prisištėti, išvengiant išdavystės ir abejingumo.

Puslapiai, skirti J. Markulio, V. Pečiūros tobulai sovietinių MVD ir MGB budeliškų struktūrų paruoštų agentų, jų parankinių veiklai, Žalio Velnio klaidinimas, suėmimas, tardymas, nužudymas, 1945 metų pavasario vadinamoji didžioji ofenzyva, kada į DKA teritoriją buvo mesta Raudonosios armijos divizija, atskleidžia tokią šiurpią grėsmę, kuri net šiandien žvelgiančiam į Lietuvos partizanų karo realybę kelianuostabą: kaip gi „žaliukai“ atsilikė visą dešimtmetį?

Skaitytojas šioje knygoje atras svarbiausią Lietuvos partizanų kovos tikslą, Žalio Velnio pabrėžtą vieninteliam DKA laikraščio „Laisvės kelii“ numeryje, ir partizanų Deklaraciją apie būsimą laisvą Lietuvą. Dėl būsimos laisvos Lietuvos ir vyko partizanų karas su proazietišku bolševikiu pasauliu.

Nuostabu šiame kare dalyvavusiuų pasakojimuose pastebėjimai išdidumą, kuriamė glūdėjo – giliai giliai – išdidi tiesa – Lietuva per mūsų aukojimasi neprarasta. Ne per galingu balsu skelbiamas chartijas neprarasta, bet per tau tos gaivalingos dvasios ištvermę.

Dar tik svajojantys, dar tik sapnuojantys Laisvę, dar jaučiantys mirties alsavimą, jie vis dėlto tikėjo, kad jeigu ir nesulauks išlaissvintos Tėvynės šventės,

vis tiek suvokė, kad jie nugalėjo.

Žuvę bunkeriuose, tardymo ir kalinimo urvuose, lageriuose, slaptavietėse, mirtinai sužeisti, susiprogdinę, suversti stribynu kiemuose, į šulinius, į mėsladuobes, prikalti prie tvorų, supjaustyti diskiniais pjūklais – jie nugalėjo! Ir nesvarbu, kad jie negirdėjo Angelo balso, kaip Prancūzijos šventojo Žana savo tévo vasaros sode: kilkit ginti Tėvynę, Dievo sūnūs ir dukterys! Jie girdėjo Tėvynės balsą: ginkite mane kaip save, jūs man – vieninteliai, kaip ir aš jums – vienintelė.

Knygoje nuotraukų nedaug. Tik tos, kurios papildoturinį, ne tik priartindamos tekste aprašomų asmenybų veidus ar kai kurių sovietinių saugumo bylų fragmentus, bet ir tai, kas nepriklauso kasdienei. Priverčia susimąstyti ir spausdinamos partizaninių dokumentų faksimilės. Taip pat Misūnų giminės, kilusios nuo Valmonių Pasvalio krašte istorija, išlikusios nuotraukos.

Spausdinama iki šiol nežinoma 1932 metų Lietuvos kariuomenės puskarininkio Jono Misiūno nuotrauka, kaip ir paskutinioji, padaryta 1946 metų pabaigoje Vilniaus MGB kalėjime. Išižiūrėkite į laikyseną, įprspaustas prie kūno rankas, sugniaužus kumščius, ne į objektivą žvelgiančias savigarbą išsaugojusio žmogaus akis. Nekrūptelkite, staiga pastebėjės už esančio jau nesančio šešeli... Žinome, kad Žalias Velnias žuvo Maskvos Butyrkų kalėjime 1947 metų kovo 11-ają.

Jei rasčiau Žalio Velnio mums nežinomu užrašų puslapius, tikiu, kad juose iškart pamatyčiau du sakinius: Laimingi, užauginti gyventi ir mirti iš tikruju už tikras vertėbes.

Mes girdėjom Tėvynės balą – ginkite mane kaip save, jūs man – vieninteliai, kaip ir aš jums – vienintelė.

Robertas KETURAKIS

Gyvenimo skausmas ir džiaugsmas tremtinės dienoraštyje

Nesenai į redakciją užsu-kusi ponia Nijolė atnešė savo mamos, 1941-ųjų tremtinės Irenos VITKEVIČIŪTĖS ra-šytą dienoraštį. Tai nuoširdu-mo kupinas pasakojimas apie gyvenimą iki trėmimo ir trem-tyste, pamastymai apie protu-nesuvokiamą okupantų elgesį, dūžtančias jaunystės svajones ir begalinį Tėvynės ilgesį.

„Tremtinio“ skaitytojams pateikiamame dienorašcio ištraukų ir tikimės, kad visas dieno-raštis netrukus bus išleistas gražia knyga.

Tėvų šeimoje

Mūsų tėvas Feliksas Vitke-vičius kilęs iš senos žemaičių giminės. Jis buvo neaukšto ūgio, bet labai solidžios išva-dos. Mokėsi Maskvoje, baigė karo mokyklą.

Mama Marija Katinskaitė kilusi iš Druskininkų. Jos tėvai gyveno nedideliamame namelyje ant Druskonio ežero kranto. Mamos tėvas Leonas Katinskas buvo gabus žmogus, dirbo rangovu statant raudonų plytų koplyčią senosiose Druskinin-ku kapinėse, daug metų ištovėjo ir jo statytas didžiulis gydyklų kaminas. Katinskams gimė šeši vaikai, bet užaugo tik trys.

Pirmojo pasaulinio karo metu Marija Katinskaitė išva-žiavo į Maskvą. Susitaupiusi Maskvoje nusipirkė nedidelę „Fotografiją“, dabar sakyta – foto studiją. Ten ir susipažino su Feliku. Susituokę 1921 metais abu grijo į Lietuvą. Iš pradžių gyveno Kaune. Čia gi-mėme mes, dvi dukterys: Bi-rutė ir Irena. Vėliau Feliksas dirbo policijos viršininku Anykščiuose, Salake ir kituose Aukštaitijos miesteliuose. Mama labai mėgo austi kilimus. Už kai kuriuos kilimus ir rankdarbius yra gavusi padėkos raštą.

1933 metais tėvas išėjo į pensiją ir mes arklių traukia-mais vežimais išvažiavome gy-venti į Žemaitiją. Man tada bu-vo 10 metų. Dvejus metus lan-kiau kaimo mokyklą. Vaikai juokdavosi, kai aš kalbėdavau aukštaitiškai, ne viską supras-davau žemaitiškai. Baigusią keturis pradžios mokyklos skyrius tėvas mane išvėžė į Švėkšnos gimnaziją, už 18 ki-lometrų. Gimnazijoje jau mokė-si vyresnioji sesuo. Gyvenome pas šeimininkę, lankydavome choro repeticijas. Laikas bėgo, mes augome ir brendome.

Okupacija, pakeitusi visų gy-venimą

Daug kas pasikeitė 1940-a-i-siais. Gimnazijos direktoriumi-jau dirbo kitas žmogus, moky-tojus irgi pakeitė, neliko tiky-bos pamokų. Mums viskas at-rodė keista, negalėjome pri-

prasti prie naujos tvarkos.

Vasaros astostogas leidome namuose. Tėvas labai mylėjo savo ūkį, bet pats neturėjo svei-katos dirbtį, todėl prisiėjo sam-dyti berną, mergą ir piemenu-ką gyvuliams ganyti. Per asto-stogas mudvi su seserimi taip pat eidavome dirbtį į laukus.

Išaušo 1941-ųjų birželio 14-oji. Rytą nubudau anksti. Ruošiausi važiuoti į seseris iš-leistuvės gimnazijoje. Laukiau tėvelio atvežant pažadėtą dvi-ratį. Man baigiant pintis kasas, atsidarė kambario durys, išėjo té-velis, o kartu su juo trys ginkluoti kareiviai, kažkokis vyresnysis ir mūsų kaimynas Pranius.

Vyresnysis liepė atiduoti auksinius ir sidabrinius daiktus ir ėmė tikrinti mamos spin-tą. Liepė susidėti daiktus. Karei-vis patarė pasiūmti šiltą paltą.

Aš, mama, tėtis ir 83 metų senelis susėdome į mašiną. Pravažiavome mūsų ūkį, gyvu-liai lyg tyčia visi buvo prie vartų, rodos, išlydėti atėjo. Tėvai tik važiuodami suprato, kad reikėjo pasiūmti maisto ir patalynės...

Šiauliuse mus nuvedė prie traukinio, įlaipino į tamsų vagona ir užrakino duris. Vago-ne jau buvo žmonių. Atpaži-nau grafą Pliaterį, kuris gyve-no rūmuose prie gimnazijos.

Traukinys pradėjo judėti. Kitą rytą į vagoną išlipės vyresnysis pašaukė vyru pavardėmis. Tėvelis irgi išėjo... Durys užsitrenkė.

Ivažiavome į Rusiją. Kotlo-se mus išlaipino į vagonų ir su-sodino į garlaivį. Ir štai vieną rytą išlipome į krantą. Vidur-dienį atvažiavo sunkvežimis. Lentomis grįstu kelius važiavome vis gilyn į mišką. Privažia-vus aukštą lentinę tvorą liepė išlipti ir apsigyventi barakuo-se. Mama gerai kalbėjo rusiš-kai, gal todėl mums trims davė atskirą mažą kambarėlį. Ta-kartu su dėkingumu prisiminiau sovietų kareivėlį, kuris man lie-pė pasiūmti paltą...

Vargas ir badas užgrūdina

Komijoje prasidėjo šalčiai. Likau aš viena darbininkė. Pini-gų gaudavome mažai, nes kaž-kodėl atskaičiavo atvežimo į Si-birą išlaidas (lyg būtume ten sa-vo noru keliavę). Pirkti nebuv-o nieko, tik duonos, ir tos pagal korteles. Moteryseidavopasvie-tos gyventojus mainyti savo daiktus į bulves ir ropes. Vietiniai ne visi norėjo savo maistą mainyti, nes patys jo vos teturejo.

Žiema šalta ir baisi. Prasi-dėjo badas. Visus perkėlė į ben-drą baraką. Mūsų mažą kamba-riuką su senelio pastatyta kros-nimi atidavė „zampolitui“...

Senelio mirties dieną „zam-politas“ man leido pasilikti ba-rake. Pas vyru užsakiau kars-

tą. Ijji tiesiau staltiesę, kurią iš-keičiau į duonos kortelę. Va-kare atėjo lietuvį, pagiedoją, lenkai pagiedoją lenkiškai. Viršininkas davė vieną arkli karstui nuvežti. Kai karstą įleidome į duobę, kažkurius iš kasė-jų padavė man kastuvą. Kasu su-šalusią žemę, o ašaros rieda į duobę – taip sunku pačiai užkas-ti artimą ir brangų žmogų...

Svetimame krašte likome dviese su mama.

Kai užderėjo uogos, paskui – grybai, tapo lengviau, reikėjo tik netingėti. Gyvenimasabar man atrodė visai kitoks, negu vaizda-vausi būdama Lietuvoje. Var-gas, badas žmogų užgrūdina...

Mamos sveikata pradėjo taisytis. Viršininkas jai pasiū-lė darbą virtuvėje. Mama pa-prasė viršininko, kad ir mane paskirtų į virtuvę – vežti van-denį, nes žmogus, kuris dirbo tą darbą, susirgo. Tai buvo bjauriausias mano darbas. Sta-tinė – didžiulė, apie 50 kibirų talpos. Arklys menkas, per pusnis dažnai parkrisdavo, pri-sieidavo iškinkyti ir kelti. Van-denį semdavau iš upelio, kurio šlaitas buvo status. Vanduo iš kibiro laistėsi, buvo slidu, dra-bužiai sušlapdavo ir apšalda-vo. Mamai bijoju sakytį, jai at-rodė, kad jeigu virtuvėje gausiu kokį papildomą lašą sriubos arba riekę duonos kepykloje, tai turėti būti kantri ir džiaugtis to-ka galimybė. Man miške dirbtį buvo geriau – sunku, bet sausa.

Vasarą sekmadienį išėjau uogauti. Koks grožis: miške ra-mu, prisirinkau ir prisivalgiau uogų. Sugavau paukščiuką, nu-tūpusi arti manęs – būtų ska-nūs pietūs. Tačiau jaučiu – šir-delė tankiai muša, žiūrijis į ma-ne ir nori išskristi. Atsisėdau ant kelmo, glostau tą vargšelį. Pabučiavau ir paleidau skristi. Koks jis buvo laimingas. Ilgai sekiau jį akimis. Kaip norėtusi ir man išskristi iš čia toli toli... Ašaros pradėjo riedėti. Kaip gera savo sielvartą išlieti miš-ke, kur niekas nemato...

Buvo 1943-ieji. Dirbau paš-te. Džiaugiausi savo stipriomis kojomis – šitiuk suvaikščioda-vau, pati netikėjau. Viršininkė gyre už gerai atliekamą darbą. Kartą bekalbant su viršinink-e netoli ese stovėjusios mašinos vairuotojas ižungė atbulinį bė-gį ir mašina užvažiavo tiesiai ant manęs – stovėjau nusisuku-si ir nepamačiau, kad važiuo-ja. Aš nukritau, mašina perva-žiavo mano pėdą, o priekabos ratas kliudė petį. Pribėgo žmo-nių, vairuotojas išsigandęs pa-sodino mane į mašiną ir parve-žė į baraką. Norėjo vežti į lig-o-ninę, bet mama verkė ir nele-i-do, bijojo pasilikti viena. Po tri-jų mėnesių pradėjau vaikščioti sulazda. Kaigalėjau daugiau pa-

Irena Vitkeviciute

Edvardas Jucevicius

eti, man davė darbą raštinėje.

Gavau laišką nuo tėvo gimi-naičio gydytojo. Jis raše, kad tėvas mirė. Iki tol apie jį nieko nežinojome, tik paskui kažkas papasakojo, kad vyrus nuvežė į Krasnojarską.

Lietuvos ilgesys ir pirmoji meilė

Po karo daug draugų išva-žiavo į miestus. Zampolitas ir man mielai davė leidimą. Atvy-kau į Syktyvkarą. Visą dieną vargau, kol gavau leidimą įėjti pas saugumo viršininką. Jam parodžiau charakteristiką ir pasiprašiau į Lietuvą.

– Nežinau, – pasakė, – ką jums patarti. Atvažiuokite į miestą ir mokykitės. Jokios jū-sų bylos nėra, dirbote gerai. Reikia, kad iš Lietuvos jūsų pa-reikalautu.

Aš išdrasinau ir paklausiau:

- Ojei aš vis tiek išvažiuosiu?
- Tik nežinia kaip jus ten priims, – pasakė.

Aš negalėjau to suprasti. Nors jis buvo gana nuoširdus ir kalbėjo draugiškai. Padéko-jau ir išėjau. Grįžusি papasako-jau tévynainėms, ką girdėjau. O draugės pasiūlė aplankytu vieną lietuvių, nesenai grįžusį į Lietuvos, gal ką papasakos. Nuėjome penkios merginos. Išvydau Edvardą – jau anksčiau ne vieną kartą sutiką jauną simpatišką vaikiną. Jis žiūrėjo į mane, aš – į jį, ir tokio netikėto susitikimo nesitikėjome. Mano skruostai, jutau, raudo vis labiau.

– Neradau tos Lietuvos, apie kurią svajojau, nežinau, ką jums ir papasakoti. Karas padarė žmones žiaurius ir ker-tingus. Nemažai pažistamų žu-vo, daug slapstosi miškuose. Ka-reiviai naktimis užpuldinėja, vadina save išlaisvintojais. Nekal-ti žmonės kenčia, visų bijo.

Su Edvardu kasdien ben-dravome. Buvo smagu vaikšti-nėti ir kalbėtis – laikas nepa-stebimai greitai bėgo. Iš visų pažistamų jis man patiko labiausiai, bet aš save amžinai vertinau labai kritiškai. Mums tada buvo per 20 metų.

Išvažiavau pas mamą neat-

Pasiryžau važiuoti Tėvynėn ir pati viską sužinoti. Teta ir ki-ti sakė, kad Lietuvoje neramu, atkalbinėjo, siulė stoti čia mo-kytis ar dirbtį. Bet argi paklau-sysi, kai širdis veržiasi?

Nustebau pamačiusi garlai-veyje plaukiantį saugumo virši-ninką. Kaip sunku buvo pas jį į kabinetą patekti, o dabar kartu plaukėme. Nežinau, ar jis mane pažino, tikriausiai ne.

Kai atplaukėme, prisiėjo laukti traukinio. Stotis buvo sugriauta, todėl laukėme tie-siog gatvėje. Su drauge Mary-te pasidėjome pagalvę ir atsi-gulėme. Saugumo viršininkas gatvėje priėjo prie mūsų:

– Merginos, leiskit iš kitos pusės man galvą padėti, aš la-bai pavargės.

Mudvi pasitraukėme, o jis, vos padėjės galvą ant pagalvės, užmigo. Taip mes trise, dvi tremtinės ir saugumo viršininkas, ant vienos pagalvės ir iš-miegojome.

Vilnius – mūsų širdis. Stoty-je išlipome penktą valandą ryto. Dartamsoka, bet aš norėjau kuo skubiau nueiti pas giminęs. At-sisveikinu su bendrakeleive.

Priėjau tetos namą. Tą die-ną buvo daug kalbų, džiaug-smo, bet man iškart uždraudė daug vaikščioti, nes gali kas įtar-ti. Aš nesupratau, kuo gali įtar-ti ir kodėl man neiti iš namų.

Parašiau laišką Edvardui. Jis džiaugėsi, kad aš Lietuvoje ir greit man atrašė, labai norējo susitiki...

Parengė Vesta MILERIENĖ

Žmogaus istorija – krašto istorija

1949 metais kūrėsi pogrinčio organizacijos, į kurias jungėsi Lietuvos jaunojikarta–gimnazistai, studentai, mokytojai.

1949 metais Anykščių Jonu Biliūno gimnazijoje buvo įkurtas LLKO „Vienybės“ būrelis, kurio tikslas – skatinti jaunimą nepasikliauti bolševikinių idėjų brukimui, o stoti į kovą už laisvę.

Vienai iš būrelio grupelių vadovavo Prima Bučytė-Petrylienė. Tuomet ji buvo J.Biliūno gimnazijos abiturientė.

1950 metais prieš Vasario 16-ąją „Vienybės“ būrelis gavo užduotį – išplatinti atsišaukimus ir iškabinti mūsų tautos trispalves vėliavėles Anykščių mieste ir prie NKVD pastato. Būrelio nariai iš slapčia įsigytos raudonos, žalias ir geltonos medžiagos pasiuvo apie 100 mažų vėliavėlių su juoda juoste. 1950 metų vasario 16-osios išvakarėse, naktį, gimnazistai pirmiausia pakabino vėliavėles ant neprilausomybės ažuoliuko, kurį gimnazistai pasodino 1938 metais, buvusios Jono Biliūno gimnazijos kieme. Būrelio nariai, pasiskirstę gatvėmis, iškabino vėliavėles J. Biliūno, Šaltinio gatvių medžiuose, prie bažnyčios, Jurzdike, prie geležinkelio stoties, o prie NKVD pastato – ne tik vėliavėles, bet ir atsišaukimus.

Tą 1950 metų vasario 16-osios ryta Anykščių miesto gyventojai su džiaugsmu ir viltimi žiūrėjo į Trispalves: Laisvės siekis nemirė, jis dar gyvas.

LPKTS Anykščių filialo nariai kartu su jaunaisiais šauliais

Kagėbistams ir saugumiečiams buvo duotas įsakymas sunaikinti ši židinį. Po dviejų dienų suėmė Kęstutį Banionį, Povilą Gražį, Albertą Karvelį, Algimantą Bučį, Primą Bučytę, Vladą Valavičiūtę, Janiną Repeckaitę ir Rožę Pavidytę. Visi jie buvo nuteisti kalėti Sibiro lageriuose – vieni 10 metų, kiti 25 metams. Tačiau Laisvės siekio židinys nebuvo užgesintas.

Per visą okupacijos laikotarpį tai miestuose, tai miesteliuose suplevėsuodavo Nepriklausomos Lietuvos vėliavos.

Šiandien, praėjus 65 metams nuo to įvykio, Vasario 16-osios užduotį pakartojo Anykščių Jono Biliūno ir Antano Baranausko mokyklų moksleiviai ir gimnazistai. Jie iškabino mažas vėliavėles jau ne ant ažuoliuko, o ant 77 metų ažuolo. Vėliavėles iškabino J. Biliūno gatvės medžiuose, prie Laisvės paminklo ir prie visų Anykščių mokyklų kie-muose esančių medžių.

Vasario 16-osios renginys prasidėjo šv. Mišiomis, po jų prie Laisvės paminklo buvo

pakelta vėliava. Vasario 16-osios proga sveikino Anykščių meras, kultūros rūmų atstovai, buvęs partizanas, politinis kalinys Jonas Kadžionis ir kiti.

Nuo Laisvės paminklo anykštėnų kolona pajudėjo buvusios Jono Biliūno mokyklos link. Ten, prie Nepriklausomybės ažuolo, kuriam jau 77 metai, vyko šventės tēsinys. Jono Biliūno gimnazijos istorijos mokytojas Gintaras Rožanskas ir LPKTS Anykščių filialo pirmininkė Prima Bučytė-Petylienė išsamiai papasakojo apie 1950 metų vasario 16-osios įvykius. Istorijos mokytojos parodė išsaugotą tų įvykių vėliavę su juoda juoste. Gimnazistai skaitė „Vienybės“ būrelio nario Kęstučio Banionio eileraščius.

Renginyje dalyvavo Anykščių moksleiviai ir mokytojai, Dariaus ir Girėno kuopos šauliai. LPKTS Anykščių filialo nariai ir gausus anykštėnų būrys. Visi vaišinomės kareiviška koše ir arbata.

**Liudvika DANIELIENĖ,
LPKTS Anykščių filialas**

Pagerbtas LLA vado Kazio Veverskio atminimas

(atkelta iš 1 psl.)

Prie paminklo žūties vietoje padėjė gėlių, uždegę žvakutes, minėjimo dalyviai atvyko į Kauno Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčią. Šv. Mišias už brigados generolą Kazį Veverskį aukojo kunigas Vilius Sikorskas.

Brigados generolo Kazio Veverskio žūties 70-mečiui skirtas minėjimas tėsėsi Kauno Igulos karininkų ramovėje. Dalyviai, eidami į salę, susipažino su nuotraukų stendais. Iš nuotraukų į mus žvelgė dvi dešimtys jaunų Lietuvos laisvės armijos karių, paaukojusių gyvybes dėl Tėvynės. Kituose stenduose susipažino su atkurtos Lietuvos laisvės armijos organizacijos veiklos ir darbu akimirkomis.

Minėjimo dalyvius pasveikino ir renginį vedė Kauno Igulos karininkų ramovės Ryšių su visuomenė skyriaus specialistas, atsargos majoras Gediminas Reutas. Muzikinius Mikalojaus Konstantino Čiurlio-

nio kūrinius griežė Kauno Vytauto Didžiojo universiteto studenčių styginių kvartetas: Eglė Ramuckytė, Indré Andrikonytė, Gabriele Zaneuskaitė, Gintarė Kaminskaitė; taip pat grojo Kauno Juozo Naujailio muzikos gimnazijos mokinė Jonė Barbora Laukaitytė, koncertmeisterė Goda Stalnionytė; jų mokytoja Ilona Klusaitė – 1944 metų Lietuvos laisvės armijos kario, partizaninė kare buvusio Kęstutio apygardos Vaidoto rinktinės partizano Miko Kluso duktė.

Su Kazio Veverskio gyvenimu ir veikla supažindino istorikas, knygos „Lietuvos laisvės armija“ autorius Kęstutis Kasparas. Minėjimo dalyvius pasveikino LR Krašto apsaugos ministras Juozas Olekas. Prisiminimais pasidalijo buvęs Lietuvos laisvės armijos karys, Laisvės kovos sąjūdžio štabo viršininkas Vytautas Balsys. LR krašto apsaugos viceministras Anta-

nas Valys papasakojo apie planavimą įamžinti Kazio Veverskio atminimą Kretingoje. Architektė Violeta Beigienė kalbėjo apie darbus stant paminklą Kazio Veverskio žūties vietoje. Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos narys Algirdas Petrusvičius pasveikino dalyvius ir palinkėjo nepamiršti tautos istorijos.

Garbingiemis renginio dalyviams LLA sąjungos pirmininkė Irena Montvydaitė-Giedraitienė įteikė jos vaduvaujamas organizacijos išleistas knygas – „Lietuvos laisvės armijos kovos Žemaitijoje“ 1 ir 2 dalį.

Renginio pabaigoje patriotines dainas dainavo Lietuvos šaulių sąjungos mišrus choras „Trimitas“, vadovaujamas Vinco Kursos.

**Irena MONTVYDAITĖ-GIEDRAITIENĖ,
LLAKR sąjungos pirmininkė**
Loretos Kalnikaitės nuotrauka

Neatimkime iš žmogaus Tėvynės

Vilkaviškio rajono tremtinį prisiminimų knyga „Mes sugrįžome... III“ antrąkart (pirmas pristatymas įvyko pernai parapijos namuose Vilkaviškyje) buvo pristatyta Kybartų miesto bibliotekoje knygos sudarytojos Dalijos Agotos Vensaitės-Karkienės ir Kybartų miesto bibliotekos darbuotojų iniciatyva. Anksta skaičiavimos talpino norinčiuosių pasiklausyti bei išgirsti itaigaus mokytojos, buvusios tremtinės D.A.Karkienės balso. Žvakelys uždegimu, tylos minute, darniai sugiedotu himnu ir pui-kiu vedėjos A.Kokanskienės įžanginiu žodžiu bei gerbiamu dainininku Luizos Belickienės ir Algimanto Šerono dainos „Tremtinį ešelonai“ skambiais akordais prasidėjo minėtos knygos pristatymas. Sudarytoja pasakojo, kad ši knyga – ne vien dvidešimties Vilkaviškio krašto politinių kalinių ir tremtinų atsiminimai, bet ir LPKTS Vilkaviškio filialoveiklos apibendrinimas. Buvo pasidžiaugta, kad būtent į šią knygą pateko didžiumos Kybartų ar Kybartų seniūnijoje gyvenančių buvusių tremtinų pasakojimai.

Mokytoja sakė nuoširdu ačiū prisiminimų užrašytojams, aukotojams, leidybos darbuotojams, redaktorei Violetai Mickevičiūtei ir žemai lenkési visiems visiems Sibiro gulagus praėjusiems, kurie nepabijojo „ore skraidančių

šmékly“, liko ištikimi savo širdies bei patriotiškumo šauksmui, kad ateities kartos atminę ir kad niekas nebūtų pamiršta. Kalbėjo buvę tremtiniai: Fabijonas Alkevičius, Salomėja Rudaitytė-Dabulevičienė, Petrusė Žaliauskaitė-Zaikauskienė, Antanas Žvirblis, Antanina Burbienė ir Algimantas Vincas Kazlauskas. Apgailestauta, kad dėl ligos negalėjo atvykti Juozas Jeleniauskas, Monika Onusaitė-Mačiulienė, Antanas Savukaitis ir Anicetas Subačius.

Buvo perskaitytos kelios skaudžių tremtinų prisiminimų atkarplės. Visiems labai patiko bibliotekoje eksponuojami buvusios tremtinės tauto-dailininkės Petrutės Žaliauskaitės-Zaikauskienės, paveikslai: „Taigoje“, „Lietuviškas kaimas“, „Kristus, besimeldžiantis Alyvų daržely“. Autorė papasakojo, kad Sibire piešė „ant juodo audinio su klijais, dantų miltiliais ir vandenais dažais“.

Renginio pabaigoje skambėjo padėkos žodžiai knygos sudarytojai D.A.Karkienei, aplodimentai dainų nestokojusiems Luizai ir Algimantui bei nuoširdžiaus linkėjimai vi-siems atėjusiems buvusiems tremtiniamis ir toliau laikyti nelengvą šių dienų frontą.

**R.BRUZBARTIENĖ,
Kybartų miesto
bibliotekos
bibliotekininkė**

Prie paminklo Pranui Dovydaičiui

(atkelta iš 1 psl.)

Kazlų Rūdos bendruomenės 2006 metais atlikta gyvenintojų apklausa pritarė Prano Dovydaičio atminimo įamžinimui, tačiau viena yra pritarti ir nutarti, kita – tą idėją įgyvendinti. Tai ryžosi padaryti – sa-volėšomis pastatyti paminklą – nenuilstantis pasišventėlis,

1941 metų tremtinys Algimantas Lelešius. Šis vyras – ne vieno paminklo tremtiniam, partizanams, Lietuvos garbingiemis žmonėms iniciatorius, autorius ir statytojas. Mums, LPKTS nariams, A. Lelešius pažystamas kaip aktyvus kovotojas dėl Pasipriėšinimo istorijos kurso dėstyto mokyklose ir daugelio patriotinių iniciatyvų autorius.

Renginio metu Kazlų Rūdos meras V. Kanevičius, kultūros centro direktorė Žibutė Šilingienė, vicemerė Ramutė Vinikienė ir kiti kalbėjo tvirtindami, kad A. Lelešius nusipelnė didelės pagarbos ir Garbės piliečio vardo.

Paminklo Pranui Dovyda-

čiui atidengimas yra pagarbos ženklas vienam iš Vasario 16-osios Akto signatarų ir didelis įvykis ne tik Kazlų Rūdos gyvenime. Tekodidelė garbė dalyvaujanti at-dengime ir sveikinti Kazlų Rūdos bendruomenę vilkaviškiečių ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos vardu.

Kartu su Vasario 16-osios klubo nare Irena Bacevičiene įteikėme merui Prano Dovydaičio portretą, kurį Irena Bacevičienė gavo iš Signatarų namų.

Greitai minėsime Lietuvos valstybės atkūrimo 100-metį. Ar pajėgsime pastatyti paminklus visiems Vasario 16-osios Akto signatarams? Lukškių aikštės „atvejis“ rodo, kad šiuo metu mūsų valdantie-siems rūpi visai ne tai. Tačiau yra vilties, kad grėsmės Tėvynėi akivaizdoje keisis požiūris. Tikėkime, kad Lietuvoje atgims tautinė mokykla, kuri išugdys daug mūsų Tėvynės patriotų.

**Dalija Agota KARKIENĖ,
LPKTS Vilkaviškio filialo
pirmininkė**

2015 m. vasario 27 d.

Prisiminimų valanda

Vasario 16-osios išvakarėse, Arkivyskupijos muziejaus kardinolo Vincento Sladkevičiaus menėje, bendradarbiaujant Kauno arkivyskupijos muziejaus vedėjai Irenai Petraitienėi ir Lietuvos sajūdžio Kauno skyriaus Švietimo komitetui, įvyko monsinjoro Alfonso Svarinsko 90-ųjų gimimo metinių minėjimas – atminimo ir atsiminimų valanda. Buvo rodomas Nijolės Baužytės sukurto filmo apie Viduklę ištraukos – skrido į Viešpaties namus išėjusio Lietuvos partizanų vyriausiojo kapeliono, Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo deputato, Lietuvos Sajūdžio Garbės nario, bebaimio kovotojo dėl

Bažnyčios ir Lietuvos laisvės dimisijos pulkininko monsinjoro Alfonso Svarinsko balsas.

Bendrystės su monsinjoru prisiminimais pasidalijo muziejaus vedėja Irena Petraitienė, gydytoja Ramunė Jurkuvienė, LR Seimo narys Rytas Kupčinskas, profesorius Romas Baltrušis, aktorė Olita Dautartaitė, laikraščio „XXI amžius“ buvęs ilgametis redaktorius Edvardas Šiugžda, LS Kauno skyriaus Švietimo komiteto pirmininkas Zigmas Tamakauskas, žurnalistė Regina Pupalaigytė-Kregždienė, Gediminas Adomaitis ir kiti.

Kalbėjusieji pabrėžė monsinjoro A. Svarinsko gyvenimo auką, jo principingumą, ižval-

gumą, mokėjimą bendrauti su žmonėmis, širdies gerumą ir dosnumą. Prisimintas ir vienintelis Lietuvoje monsinjoro Alfonso Svarinsko rūpesčiu netoli Ukmergės Mūšios šile įrengtas išpudingas Laisvės kovotojų atminimo parkas, lyg paminklas, skirtas Didžiosios kovos apygardos partizanams atminti.

Vartydami monsinjoro Alfonso Svarinsko tauraus gyvenimo puslapius, kartu jutome ir jo sielos artumą, ir tą didelę netekštį, kurį patyrė Lietuva, kovojuusi ir kovojanti dėl savo krikščioniškųjų bei tautinių vertybių išlikimo.

Zigmas TAMAKAUSKAS,
LPKTS tarybos narys

Skelbimai

Kauniečių dėmesiui

priklausomybės gynėjams, nu-kentėjusiems nuo 1991 m. sausio 11–13 d. ir po to vykdytos SSRS agresijos;

- pasipriešinimo 1940–1990 metų okupacijos dalyviams – kariams savanoriams ir Laisvės kovų dalyviams;

- nuo 1939–1990 metų okupacijos nukentėjusiems asmenims: buvusiems politiniams kaliniams, tremtiniam ir jiems prilygintiems asmenims, kitiems represuotiems asmenims; perkeltiesiems asmenims ir kitiems nuo okupacijų nukentėjusiems asmenims, su-laukiems pensinio amžiaus;

- sulaukiems pensinio

amžiaus ir gaunantiems šalpos pensijas, kurių mėnesinis pajamų dydis neviršija Lietuvos Respublikos nustatyto valstybės remiamų pajamų dydžio.

Terminuotą e. bilieta už 3,47 euro galėsite papildyti šiuose e.bilietu aptarnavimo punktuose:

UAB „Kauno autobusai“ troleibusų parke, Islandijos pl. 209, UAB „Kauno autobusai“ autobusų parke, Raudondvario pl. 105, Kauno turizmo informacijos centre ir konferencijų biure, Laisvės al. 36.

Jei turite klausimų, galite kreiptis nemokamu telefonu 8 800 70 010.

UAB „Kauno autobusų“ inf.

Kovo 8 d. (sekmadienį) 14 val. Kauno kultūros centre „Tau-tos namai“ (Vytauto pr. 79 / Kęstučio g. 1 kampe) Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijos ir Girionių bendruomenės liaudiškos muzikos kapela „Laumena“ (vad. Vladas Daknys) kviečia į tarptautinę kapelų šventę „Kaziuk, pagrok man val-sų“. Renginys nemokamas.

Dokumentinio filmo „Žaibas – Dzūkijos legenda“ (režisierius Andrius Cimbolaits) kompaktinę plokštelę galite įsigyti LPKTS knygynelyje (Laisvės al. 39, Kaune).

Norintieji filmo peržiūroje pabendrauti su kūrybine grupe, malonėkite susisiekti su produseriu Jonu Cimbolaičiu mob. 8 698 75 016.

Kviečiame į patriotinio kino popietę

Kovo 5 d. (ketvirtadienį) 16 val. LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune) rodysime Edvino Šnorės filmą „The Soviet Story“ („Sovietų pasaka“).

Malonai kviečiame.

Užjaučiame

Nuoširdžiai užjaučiame poetą, rašytoją, ilgametį „Tremtinio“ talkininką Albiną Slavicką dėl žmonos mirties.
„Tremtinio“ redakcija

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309, Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214.
www.lpkts.lt, el. paštas: tremtinys.redakcija@gmail.com, tremtinys@zebra.lt

Redakcija pasilieka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.

ILSEKITES RAMYBEJE

Angelė Birutė Orvydaitė-Jankuvienė
1939–2014

Gimė Šiaulių r. Karvelių k. Mokėsi Gruzdžių gimnazijoje, 1949 m. kartu su tėvais ir broliu ištremta į Bodaibą, vėliau į Irkutską. 1957 m. baigusi vidurinę mokyklą Irkutske grįžo į Lietuvą, Žemės ūkio universitete įgijo inžinieriaus žemėtvarkininko kvalifikaciją. Užaugino dvi dukteris ir su laukė dviejų vaikaičių.

Nuoširdžiai užjaučiame dukteris, vaikaičius, broli ir artimuosius.

LPKTS Vilniaus skyrius

Antanas Antanaitis
1922–2015

Gimė Biržų aps. Joniškėlio mstl. Tėvai buvo smulkūs prekybininkai. Tėvui anksti mirus, šešiems vaikams teko nelengva dalia. Antanas apsigyveno Pažaislyje, čia dirbo ir mokėsi. 1945 m. Antanas tapo partizanu Narsučiu. Dalyvavo keliose kautynėse. Patekę į pasalą atsidūrė Panėvėžio kalėjime. 1945 m. nuteistas 10 m. nelaisvės spec. lageryje ir 5 m. tremties. Kalėjo Magadano ir Čiuktonos lageriuose. Į Lietuvą grįžo 1954 m. Apsigyveno Šiauliouose. Sulaukus Atgimimo, Antanas tapo aktyviu LLKS Prisikėlimo apygardos ir LPKTB Šiaulių skyriaus nariu. Kol sveikata leido, stropiai ėjo atkurtos Prisikėlimo apygardos iždininko pareigas, dainavo partizanų ansamblyje „Vidurnaktį nežuvę“. Apdovanotas Vyčio Kryžiaus medaliu ir 1-ojo laipsnio Partizanų žvaigždė.

Palaidotas Šiaulių r. Ginkūnų kapinių tremtinių ir politinių kalinų sektoriuje.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LLKS Prisikėlimo apygarda ir LPKTB Šiaulių skyrius

Genovaitė Valavičiūtė-Slavickienė
1934–2015

Gimė Marijampolės aps. Zovodos k. ūkininkų šeimoje, auginoje tris vaikus. 1949 m. šeimą ištrėmė į Krasnojarsko kr. Užūro k. Trėmimo metu Genovaitė pavyko pasislėpti. Augo globojama giminaičių. 1954 m. baigė Kalvarijos vidurinę mokyklą. Istojo ir baigė Kauno kooperacijos technikumą, įgijo prekių žinovės specialybę. Iki pensijos dirbo Kauno prekybos bazėje prekių žinovė.

Palaidota Sangrūdos parapijos kapinėse.

Užjaučiame vyra, sūnų, dukterį ir artimuosius.

LPKTS Kauno filialas

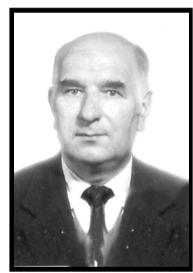
Pranas Donatas Vaičiuška
1937–2015

Gimė Jurbarko r. Vaičiuškų k. Stakių parapijoje, ūkininkų šeimoje, auginoje tris vaikus. 1949 m. Pranas Donatas su tėvais ir jaunesniu broliu ištrėmės į Irkutsko sr. Nižne Udinsko r. Mokėsi Tulūno žemės ūkio technikumė. 1959 m. tėvai grįžo į Lietuvą, prisiglaudė Kaune pas gimines. Donatas liko Tulūne baigti mokslo, antrasis sūnus dar Sibire buvo paimtas į sovietų armiją. Pranas Donatas, baigęs technikumą, grįžo į Kauną ir gyveno pas gimines kartu su mama, dirbo statybos valdyboje mechaniko pareigose. Vedė apsigyveno Kaišiadoryse. Vėliau dirbo vyr. mechaniku kolūkyje, inžineriumi Kaišiadorių paukštyne ir Kaišiadorių vandens tiekimo įmonėje. Buvo aktyvus LPKTS Kaišiadorių filialo narys.

Palaidotas Kaišiadorių r. Kalvių parapijos kapinėse.

Užjaučiame žmoną Antaniną į brolio šeimą.

LPKTS Kaišiadorių filialas

Spausdino spaustuvė
UAB „Morkūnas ir Ko“,
Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai
Tiražas 2120 egz.

Kaina
0,58 euro (2 litai)

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekcių atspindžiai“ remia

S P A U D O S ,
R A D I O I R
T E L E V I Z I O J O S
R È M I M O
F O N D A S

Kokia Tėvynės ilgesio spalva?

Vasario 16-osios dienai pažinėti ir atsakyti į šį klausimą Panevėžio miesto savivaldybės salėje buvo surengta tarpautinė metodinė praktinė konferencija.

Dabar įvairios konferencijos – ne naujiena, tačiau ši išsiskyrė turiniu, dalyviais ir pranešėjais. Konferenciją surengė Panevėžio Margaritos Rimkevičaitės technologinės mokyklos moksleiviai ir pedagogai.

Per konferencijos atidarymą pilnoje 300 vietų salėje iškilmingai skambėjo Lietuvos valstybės himnas. Sveikinimo žodžius tarė miesto meras Vitalijus Satkevičius ir mokyklos direktorius Tautvydas Anilionis.

Išsamų pranešimą „Lietuvos tremčių ir kančių istorija šiandien“ skaitė Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti vydomasis direktorius Ronaldas Račinskas.

Vienas po kito keitėsi pranešėjai – moksleiviai: Vaiva Railaitė skaitė pranešimą „Vasario 16-oji“, Santa Švilpaitė – „Emigracija 20 amžiaus pradžioje“, Rima Tribulaitė – „Tremtis šalia mūsų“. Projekta „Kokia Tėvynės ilgesio spalva?“ pristatė Dominykas Rimaitis, filmuką – Žygimantas Vaicekauskas.

Pirmai konferencijos dalis

baigta mokytojos iš Turkijos Sevda Yilmaz pranešimu „Emigracija Turkijoje: Tėvynės ilgesio spalvos“.

I konferenciją buvo pakviesi ir LPKTS Panevėžio filialo nariai – buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai.

Antroje konferencijos dalyje, kuri vyko Margaritos Rimkevičaitės technologinėje mokykloje, skaitytas pranešimas apie tremtinio buitį, suruoštas šventinis tremtinų stalas.

Moksleiviai, mokytojai ir buvę tremtiniai, atskiromis grupėmis, išskirstė į klasės, kur vyko gyvoji istorijos pamoka. Jai pasibaigus, dar buvo užduodami klausimai apie buvusius skaudžius nelaisvės metus.

Retai pasitaiko tokį išsamų, brandžių ir patriotinių renginių. Jautėsi, kad šventinę nuotaiką sukūrė visi dalyviai, kad dėmesys kiekvienam buvusio tremtinio žodžiui – nuosirdus, o kiekvienas mokslevis ir mokytojas Vasario 16-ąją pasitinka kaip atgimusios Lietuvos pilietis.

Ačiū mokyklos vadovams ir mokytojams, sugebantiems sudominti jaunimą tautos istorine praeitimi, sukurti tautinės katalikiškosios mokyklos dvasią.

Algirdas BLAŽYS,
LPKTS Panevėžio apskrities koordinatorius

Kauno miesto savivaldybės

Vinco Kudirkos viešojoje bibliotekoje Vasario 16-osios išvakarėse atidaryta paroda „Lietuvos kovos už laisvę 1794–1918“. Jos autorius, kolecininkas Ričardas Vainora pristatė itin retą filatelijos rinkinį, bylojantį apie istorinius Lietuvos įvykius. Parodoje eksponuojami pašto ženklai, vokai, skirti Tado Kosciuškos vadovauto sukilio Lenkijoje ir Lietuvoje datai paminėti, 1831 metų sukiliui prieš caro valdžią Lietuvoje ir Lenkijoje. Nemažai vienos skirta 1863 metų sukiliui, lietuviškos spaudos draudimo laikotarpiui. Parodoje eksponuojami spaudos draudimo laikotar-

piu išleistiems „Aušros“, „Varpo“, „Tėvynės sargo“

laikraščiams bei žymioms to meto asmenybėms pažymėti skirti pašto leidiniai. Pažymėtas ir blaivybės sąjūdis bei sunki kova dėl lietuvių kalbos bažnyčiose. Paroda užbaigiamama Lietuvos Tarybos priimtu Aktu, kuriuo paskelbtas Lietuvos nepriklausomas valstybės su sostine Vilniumi atkūrimas.

Ričardas Vainora, pristatydamas parodą, apžvelgė ne tik istorinių įvykių raidą, bet ir pašto istoriją. Kolekcijoje nemažai ženklų, vokų, skirtų Lietuvai, lietuviams, išleisti užsienyje. Surinktą kolekciją, skirtą Lietuvos nepriklausomybės dienai mineti, papildo prof.

Stanislovo Sajausko plakatai, skirti Vasario 16-ajai.

Lietuvos valstybės atkūrimo dienai paminėti skirtame renginyje dalyvavo Lietuvos žurnalistų sąjungos Kauno apskrities skyriaus žurnalistai, rašytojai Povilas Antanas Kauñas, Juozas Kundrotas ir Laimonas Inis, dailininkas Vladimiras Beresniovės. Neseniai pasirodžiusias knygas: P.A. Kauno

„Kad rytojus šviesėt“ ir J. Kundoto „Artuma“, pristatė Laimonas Inis. Apie šiuos nepailstančius kultūros žmones, jų indėlį atgimusios Lietuvos spaudai, Lietuvos radijui, knygai kalbėjo L. Inis, pabrėždamas jų darbštumą, atidumą žmonėms.

Dalia POŠKIENĖ

Dainavos apygardos partizanai

Pabaiga.
Pradžia Nr. 05 (1123)
Enkavėdistai nesutarė, kur vežti žuvusius partizanus – į Varėnā ar į Daugus. Kiekviename rūpėjo pasipuikuoti „didvyriška narsa“, kuo arčiau savos ir štovos išniekinant žuvusiuosius. Be to, už kiekvieną nužudytaį bolševikinė valdžia skirdavo pinigines premijas. Šventajame rašte parašyta, kaip sargybiniai ginčijosi dalydamiesi nukryžiuotojo Kristaus drabuži, o čia stribai susiriejo dėl laimikių nužydutų partizanų... Būdavo atvejų, ypač žiemą, kai partizanų kūnus išniekinę vienam miestelyje veždavo į kitą, iš ten raportuodavo savo vyriausybei apie „žygdarbi“ ir gaudavo po keletą sidabriniai.

Kadangi Bieliauskas buvo paskirtas vyriausiuoju operacijos vadu, jo žodis buvo svarus. I vežimą sukrovė kūnus, ant viršaus pasodino B. Krisiulevičių ir nugabeno į Daugus. Suguldė stribų kieme šalia kelintą dieną gulincio Juozo Kašėtos-Tumo. Ruošdamiiesi fotograuoti, B. Krisiū-

levičiui liepė pakelti partizanų galvas ant rąstiglio. Kartu su čekistų raportu istorikas A. Kašėta KGB archyvuose rado su šia akcija susijusias septynias nuotraukas. Vienoje eilėje suguldyti septyni vyrai netilpo objektyve, todėl teko fotograuoti du kartus – iš kairiojo ir iš dešiniojo krašto. Nuotraukose matyt B. Krisiulevičius, J. Kašėta-Tumas, sustatyti partizanų ginklai, asmeniniai daiktai bei šaudmenys.

Varėnos Dainavos apygardos partizanai aktyviai kovojo ištisai dešimtmetyje. Partizanamstalino kiekvienas kaimo žmogus, visi aukojosi siekdami tautos išlaisvinimo. Tačiau didžiausią auksą atidavė tie, kurie pačiamė jauystės žydėjime savo krauju palaištė Lietuvos nepriklausomybės medži, – būtent Lietuvos partizanai. Deja, po daugelio metų jų pagerbimui ir jamžinimui skiriama mažai dėmesio.

Valdžios institucijos neskyrė lėšų ir dėmesio žuvusiuoj už Lietuvos nepriklausomybę atminimo jamžinimui, todėl iniciatyvos ēmési patys buvę po-

niekaip negali atsiesti. Slegiamai skaudžios okupacinės naštostas tebeklaidžiojame nežinomybės migloje, dvasinio nuosmukio tyruose. Per prarastą laiko erdvę iki mūsų atklysta partizanų testamento nuorodos, kaip mylėti ir ginti Tėvynę, kaip tausoti nuo amžių mūsų protėvių puoselėtas dvasines vertėbes. Mes privalome pateisinti partizanų lūkesčius, nes jie nesvyruodami praliejo kraują, paaukojo savo gyvybę už Tėvynės laisvę.

Anadien per radiją girdėjau Česlovo Juršėno kalbą. Jis pasakojo, kaip prieš 25 metus Lietuvos komunistai, atsiskyrė nuo „motinėlės“ Rusijos, įkūrė Lietuvos komunistų partiją ir tai buvo pradinis postūmės į Kovo 11-ąją. Pasakjo, prisidėjo ir „Sajūdis“.

O iš tiesų „sojūzas“ jau moraliai ir ekonomiškai buvo bankrutavęs. Išgelbėti jo jau negalėjo jokios „perestrojkos“. Iš sąjungos, kaip žiurkės iš prakiurusio laivo, bėgo komunizmo statytojai.

Česlovą Juršėną puikiai prisimename, kaip sovietmečiu būdamas politiniu apžvalgi-

ninku per informacijos prie- mones suokė lyg lakštingala apie „kapitalizmą ir buržuazi- nių nacionalizmą“, o Atgimimo metais „kovėsi“ kaip A. Matrosovas ir net nukentėjo. Jam kažkoks nedorėlis sudaužė akinius. Tėvynė jo nepamiršo. Už tai, kad laiku „išvertė bal- tinius“ į kitą pusę, atsidūrė reikiamu laiku ir reikiamoje vietoje, dabar gauna solidžią tūkstančių rentą, „gyvena kaip belgas“.

Mūsų Tėvynė vis dar valdo panašūs į Č. Juršėnų klerkai, tai ir murkdomės ekonominio ir dvasinio nuosmukio dumbale. Privalome išbristi iš nuosmukio pelkės. Turime susitelkti ir laikytis svarbiausių moralinių nuostatų. Prisiminti tuos, kurie paaukojo savo gyvybę už mūsų Tėvynės laisvę ir nepriklausomybę. Tauta, užmiršusi praeitį, neturi ateities. Privalome prisiminti visus žuvusius partizanus, Laisvės kovų dalyvius, visas aukas, sudėtas ant Tėvynės aukuro.

Vytautas KAZIULIONIS,
LPKTS Varėnos filialo pirmininkas